

LA PASSADA 2025

Dissabte
31 de maig

LA PASSADA DEL FOC
Mostra dels
Balls de Diables
històrics d'arreu
de la geografia
catalana

Ajuntament
Granollers

ascensio.cat

Fotografia Joan Mas Marquès / Arxiu Municipal de Granollers

L'any 1957, en el marc de les festes de l'Ascensió, Granollers va acollir *El gran desfile del fuego*, una cercavila que va comptar amb bona part dels dracs i Balls de Diables que hi havia aleshores al país.

Gairebé setanta anys després, en el marc de les festes de l'Ascensió del 2025, celebrem “La Passada del foc”, tot convertint la tradicional Passada de l'Ascensió de Granollers en una mostra espectacular dels Balls de Diables històrics d'arreu de la geografia catalana. Gaudirem d'un ball parlat a la Porxada i de dues cercaviles, una de lluïment sense foc i una altra en què cada colla mostrarà els seus balls amb pirotècnia.

Després de la benvinguda per part dels Diables de Granollers i d'un ball parlat tradicional a la Porxada, gaudirem d'una cercavila inicial de lluïment sense foc, per gaudir i contemplar les diferències de cada ball, que ens durà des de la Porxada fins a la plaça de la Font Verda. Un cop allà, els Balls de Diables retornaran amb foc fins a la Porxada tot passant pels carrers d'Agustí Vinyamata, l'avinguda del Parc, la plaça de Josep Barangé i el carrer de Santa Esperança. La cercavila de foc es podrà seguir des de certa distància o, aquelles persones més atrevides, sota les espurnes i ritmes dels diables i timbalers. En aquest cas, si es vol seguir de ben a prop, cal dur calçat adequat, roba de cotó de màniga llarga, barret i també protecció pels ulls i les orelles.

Acabarem a la Porxada amb diferents enceses de lluïment per tal que tots els Balls convidats ens mostrin tota la seva energia. Us hi esperem!

ELS BALLS DE DIABLES

Sota les espurnes del bé i el mal

L'any 2000, ara fa vint-i-cinc anys, La Passada, la popular desfilada de l'Ascensió, agafava un nou rumb com a mostra temàtica de cultura popular. Coincidint amb el centenari del Mestre Ruera, l'any 2000 es va dedicar a les formacions de música tradicional, combinant els grups musicals amb els elements clàssics de la Desfilada com els cavalls i els carruatges.

Amb la nova proposta d'organitzar-la cada any al voltant de diferents temes vinculats a la cultura popular, al llarg d'aquests vint-i-cinc anys hem pogut gaudir de més de dos-cents grups i elements vinculats tant al folklore com a la cultura popular.

La primera participació de grups o elements de foc a les festes a Granollers, va ser un drac que va intervenir en la Festa Major de 1857 quan la festa va passar de fer-se a l'hivern per Sant Esteve, a l'estiu, els tres primers dies de setembre; segons les cròniques de l'època treia coets i carretilles per la boca.

El 1956 la popular Desfilada del dijous de l'Ascensió és ampliada amb una altra més lúdica, el divendres, distanciada del concurs de bestiar. El 1957, seguint l'esquema de l'any anterior, es va organitzar l'anomenat *El Gran Desfile del Fuego*, on van participar la majoria dels grups de foc que encara quedaven en funcionament: la Guita i les Maces de la Patum de Berga (impensable veure'ls fora del seu context); els Dracs de Vilafranca, Vilanova, Sitges i els del barri d'Òdena d'Igualada; així com els Balls de Diables de Vilafranca, Sitges i l'Arboç. A la tarda, es van fer representacions de balls parlats i a la nit una mostra del salt de plens.

Els anys 80 del segle XX el grup Comediants popularitzà arreu del món els diables, amb el seu espectacle *Dimonis* inaugurat l'1 de març de 1981, durant el carnaval de Venècia.

L'any 1982 el Ball de Diables de Sant Quintí de Mediona va participar en les festes del barri de la Font Verda.

Així mateix, l'any 1984 la festa del barri de Sota el Camí Ral va comptar amb la presència d'un grup propi de diables que, l'any següent, contribuiria a la creació dels Diables de Granollers.

A la cercavila del Pregó de la primera edició de la Festa Major dels Blancs i els Blaus, hi va participar el Ball de Diables de Vilanova, i el de la Festa Major de 1984 i 1985 el Ball de Diables del Vendrell que acompanyarien, aquell mateix any, la creació dels Diables de Granollers.

Enguany coincidint amb el quarantè aniversari dels Diables de Granollers, onze colles centenàries dels Balls de Diables de Catalunya són convidades a La Passada de l'Ascensió.

Els seus passos cerimonials i les seves representacions del bé i el mal recorreran els carrers cèntrics de la ciutat.

Diables som d'aquests balls
Diables som i serem
i d'aquesta bona mostra
segurament n'aprendrem

LA PASSADA DEL FOC

Mostra dels Balls de Diables històrics d'arreu de la geografia catalana

BALL DE SANT MIQUEL I DIABLES DE LA RIERA

Seguici Popular de la Riera de Gaià té les primeres referències al segle XVIII. Al segle XIX ja es documentaven balls parlats en què apareixien diables burlescos. El 1985, el Grup de Joves impulsa la creació del Ball de Diables de la Riera, presentat oficialment el 1987. Deu anys després s'hi incorporen els parlaments i altres personatges com l'Arcàngel Sant Miquel. El vestuari es renova el 2003 i parcialment el 2018. El ball segueix el model penedesenc i ha participat activament en la Coordinadora de Balls de Diables Centenaris i la Coordinadora de Balls de Diables Tradicionals.

BALL DE DIABLES DE L'ARBOÇ

El Ball de Diables de l'Arboç, documentat ja al segle XIX, ha tingut una continuïtat ininterrompuda des que se'n té constància, el 1846, amb la troballa d'un document on es parla de la confecció de vestits nous, i això ja fa pensar que el ball és anterior a la data mencionada.

Aquest ball s'ha mantingut sempre amb les seves característiques invariables, fet diferencial que va fer que es declarés l'entitat com a Patrimoni Cultural d'Interès Nacional el 2009.

El Ball de Diables de l'Arboç, té com a acte principal la seva Festa Major, amb curiositats com una de les cercaviles més curtes del territori amb només 25 metres o la processó del quart diumenge d'agost, la qual acaba amb la representació de l'auto sacramental i la reconeguda carretillada, declarada també d'interès nacional.

Actualment, el Ball el formen prop de 70 membres repartits entre el ball de diables infantil (creat el 1981), el ball de diables i el drac Badalot, la figura del bestiar del ball de diables creada el 1993.

BALL DE DIABLES DE REUS

Les primeres documentacions del Ball de Diables de Reus les trobem a finals del segle XVIII. Durant el segle XIX i bona part del segle XX, les sortides estan vinculades a les solemnitats de Misericòrdia, commemoracions com ara "aparicions" i "coronacions", però també en manifestacions civils o polítiques com el Carnaval. A partir del segle XX, les sortides disminueixen considerablement.

El 1981 s'estructura el Ball en colla estable, iniciant l'etapa associativa fins al dia d'avui.

El Ball de Diables de Reus és de les poques colles que, actualment, continuen utilitzant el model de participació individual, el model històric del Camp.

Aquest model té 3 característiques principals: els vestits són exclusius (els motius decoratius sempre van cosits, podem veure motius al·legòrics a la natura, als oficis, a l'infern i formes geomètriques), el civader és la bossa on portem les carretilles i el nombre de diables varia en cada sortida.

BALL DE DIABLES DE SANT QUINTÍ DE MEDIONA

La primera referència escrita del Ball de Diables de Sant Quintí de Mediona data de 1853 amb una notícia al diari barcelonès "El presente" on menciona la ja tradicional Festa Major de Sant Quintí i els grups folklòrics participants. El Ball de Diables de Sant Quintí és un dels més antics de Catalunya. El seu acte sacramental, anomenat "Típic", és una de les versions més antigues i s'ha transmès oralment entre generacions. La particularitat d'aquest acte és la lluita entre el bé i el mal que acaba en empat i es convoca per a l'any següent. El Ball de Diables de Sant Quintí també destaca per la seva continuïtat pràcticament ininterrompuda durant els anys, amb el mateix format. Els vestits, que han sigut sempre el mateix model (granota blava) i els versos, dits amb una cantarella característica.

Tot això fa que el Ball de diables de Sant Quintí de Mediona sigui un dels més antics, tradicionals i característics de Catalunya.

BALL DE DIABLES DE SITGES

La primera referència escrita del Ball de Diables de Sitges és de l'any 1853. Des de 1938 els diables sitgetans han sortit cada any sense excepció. El Ball de Diables de Sitges Colla Vella forma part del model penedesenc, però amb la peculiaritat que cada diable porta una bossa amb la seva pirotècnia.

BALL DE DIABLES DE TARRAGONA

El Ball de Diables de Tarragona és una tradició festiva d'origen medieval documentada des de 1426. Representa la lluita entre el bé i el mal amb elements teatrals, pirotècnics i satírics.

Recuperat el 1984, s'inspira en models històrics i documentació antiga. El 1985 es va establir un calendari fix d'actuacions: Carnaval, Sant Joan i Santa Tecla, festa d'Interès Nacional des de 1996. També impulsa el Correfoc i, des de 1986, ha contribuït a recuperar elements com l'Àliga. Ha creat versions infantils del Ball de Diables i de l'Àliga, consolidant-se com una entitat clau en la cultura festiva de Tarragona.

EL BALL DE DIABLES DE TORREDEMBARRA

El Ball de Diables de Torredembarra va recuperar-se l'any 1987 per iniciativa d'un grup de joves. Les primeres referències sobre un Ball de Diables a Torredembarra daten del segle XIX a la premsa de l'època. La Carretillada, el Ball Parlat o el Correfoc del Quadre són algunes de les seves actuacions destacades. Els colors distintius de l'entitat són el vermell i el blanc que es troben a les casaques, els pantalons i tots dos en espiral a les masses. Actualment, té més de 80 membres actius i un Ball de Diables Infantil, des de 1999.

BALL DE DIABLES DE VILAFRANCA

La primera referència escrita del Ball de Diables de Vilafranca formant part de la Festa Major de Vilafranca del Penedès és de l'any 1815. Des d'aleshores, ha perviscut fins als nostres dies,

convertint-se en un dels balls de diables amb continuïtat més antics del país. L'any 1968, després de la dictadura franquista, un nou grup de joves vilafranquins es va fer càrrec del ball i el va transformar completament, van canviar els vestits i van crear un entremès totalment en català i incorporaren el personatge del Pelegrí, que simbolitza la humanitat. El Ball també va ser, l'any 2016, membre fundador de la Coordinadora de Balls de Diables Tradicionals de Catalunya.

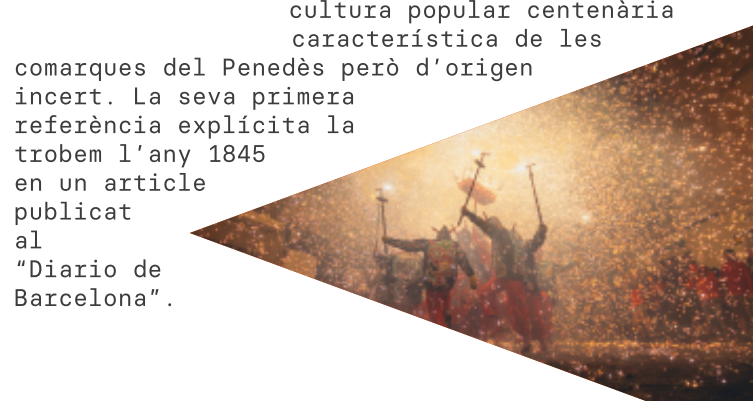
BALL DE DIABLES DE VILANOVA I LA GELTRÚ

L'any 1832 es constitueix el Ball de Diables de Vilanova i la Geltrú que tindrà presència fins a les acaballes del segle XIX. A la Festa Major de 1947 un grup de socis del Foment Vilanoví recuperen la Mulassa i el Ball de Diables. Aquests nous vestits van ser dissenyats i pintats per l'artista local Enric C. Ricart. Una de les singularitats pròpies del Ball de Diables és el seu canvi de vestuari, on el disseny, confecció i decoració (pintura) passa a mans d'artistes locals de renom internacional. Després de Ricart, trobem a Armand Cardona, Joaquim Budesca, Pep Duran i els vestits actuals d'Òscar Estruga.

BALL DE DIABLES DEL VENDRELL

El Ball de Diables del Vendrell és una manifestació de cultura popular centenària característica de les

comarques del Penedès però d'origen incert. La seva primera referència explícita la trobem l'any 1845 en un article publicat al "Diario de Barcelona".

El Ball va anar sortint amb força continuïtat fins al 1907. L'any 1933, per la Fira de Santa Teresa, té lloc la primera recuperació, on destaca la compra d'uns vestits propis sota el patrocini del mestre vendrellenc Pau Casals.

Troblem les últimes referències a les darreries de la dècada dels cinquanta i principis dels seixanta quan el Ball, per falta de continuïtat, va desaparèixer.

L'any 1979, un grup de joves decideixen recuperar el Ball amb els seus elements característics, com ara el Ball Parlat o el Toc dels Timbals, destacant els vestits i els timbals, on es representen figures al·legòriques de l'infern que donen una identitat pròpia al ball.

Els actes més importants del Ball són: l'Acte Sacramental, la Cercavila de Foc i la tradicional Carretillada, que se celebren en el marc de la Festa Major de Santa Anna (26 i 27 de juliol), i els Versos que es reciten tant per la Festa Major com per la Fira de Santa Teresa, a l'octubre.

BALL DE SANT MIQUEL I ELS DIABLES D'IGUALADA

Documentat l'any 1451, el Ball de Sant Miquel i els Diables d'Igualada té els seus orígens en els entremesos que representaven la caiguda dels àngels rebels a l'infern, sovint amb la presència d'una víbria o drac. Es va mantenir durant els segles XVI i XVII i reapareix documentat el 1851 a la Festa Major, consolidant-se dins el model penedesenc. Després de desaparèixer cap al 1933, es va recuperar el 2011 amb vestuari i estructura basats en recerca històrica, recuperant el Ball Parlat i els rols tradicionals de la comparsa.

